

Eerst Petrus te Samaria, toen de toevenaar Simon spelen dorst met het Heilige en de apostel hem toeriep: „Gij zijt een gansch bittere gal en samenknooping der ongerechtigheid". En daarna heet 't evenzoo in Hebr. 12: 15: „Toecijnde dat niet iemand verachtere van de genade Gods en eenige wortel der bitterheid opwaarts spruitte."

En hoe geheel dit zelfde ook onder ons nog toespassing vindt, men ziet 't gedurig.

Twee broeders in den geloove, beiden ten eeuwigen leven toegebracht, en toch zoo gedurig elkaar het leven verberberend door gal en alsen die opwelt uit 't hart.

Na bender sterven is zulks uiteraard ondenkbaar.

Waren beiden werkelijk ten eeuwigen leven herboren, dan kunnen ze, na hun sterven, niet anders dan in heilige liefde, en zulks voor eeuwig, aan elkander verbonden zijn.

Maar, helaas, zoolang beiden op aarde hun aanzijn voortzetten, siet men het zoo vaak anders: Zoo heel anders zelfs, dat waar de hand van innige, teedere liefde moest saamsnoeren, veeleer bitterheid scheidt, en wat uit 't hart opwelt, soms eer aan gal en alsen doet denken.

Dit nu ligt daaraan, dat we in ons menschelek wezen meer dan één loot hebben, en dat nu, ook waar het nieuwe leven op ons geent is, toch ook in een andere loot van ons bestaan de oude, wilde natuur, uit den oorspronkelijken wortel van onzen persoon, blijft doorwerken.

Op allerlei manier werkt dan uit dien wilden wortel het oude beinzel nog op. Bij den één is het de hoovaardij der zelfinbeelding, bij den ander de greep naar het geld, bij een derde de prikkel van het vleesch, en dan, helaas, niet minder vaak de bitterheid jegens den broeder, met wien men in omnia geraakt.

Ge 't maar na in het leven, en als 't bij een kind van God, in weerwil van zijn toebereiding, helaas, nog zoo telkens het oude getob blijft, zult ge zoo goed als altoos op een van deze vier stuiten: Hoovaardij, Mammondienst, Zinnenprikkel of Nijver. Nijver dan in dien zin genomen, dat de één den ander niet recht zetten kan, en in hem een sta-in-den-weg ziet voor eigen geluk.

Nu kan dit een bittere opwelling voor een oogenblik zijn, die opkomt en weer verdwijnt. En ook dan is zulke een opwelling voorrekerende, maar dan is er toch de wortel van ons leven niet mee gecmoed.

Doch het jammerlijkst is, dat 't hierbij vaak niet blijft. Dat veeleer zulke een bitterheid niet zelden een duurzame karakter aanneemt. Dat de wortel zelf van 't leven er in betrokken wordt. En dat niet enkel van de oude, echte broederlijke liefde overbleef, maar dat ook bitterheid er voor in de plaats trad, een giftige aandoening van de ziel zoo bitter, dat 't is of gal en alsen uit den wortel zelf van het persoonlijk leven naar boven en naar buiten sijpert.

Een wezenlijk herboren kind van God voelt het demonische hiervan dan wel. Hij bidt er in het Onze Vader tegen: „Leid mij niet in verzoeking, maar verlos mij van den Bozeer." En dit meent hij dan zoo oprecht, dat hij de oogenblikken kent, waarin hij de zonde der bitterheid is te boven gekomen. Maar... die beterschap van het zieleleven houdt vaak niet aan.

Dit is te wijten aan tweeërlei.

Ten eerste hiernaan, dat telkens ook andere personen in zulke een bittere griet betrokken zijn, en dat deze zoo bijna nooit u neerzetten, maar veeleer u gelijk geven en u prikkelen, en de bitterheid bij u verergeten als gold 't hun eigen zaak.

En ten andere werken de feiten van het leven hierop zoo telkens afkondend en verberberend in. Er gebeurt dan allerlei, waar men zich niet buiten kan houden. En gedurig gaat dan de roef weer van de oude wond af.

Nu is dit alles wel te boven te komen. Gelijk we reeds opmerkten, eens, na het sterven, slaat bij Gods kinderen alle bitterheid in teedere liefde om. En feitelijk zijn de voorbeelden met namen te noemen van broeders in het geloove, die reeds hierbeneden den wortel van alle bitterheid te boven kwamen. Dat komt, als van de twee kanten tegelijk de zielevermeling in het gebed gekend wordt, en men niet alleen zelf bidt, maar zoo in Jesus inleedt, dat de Verzoeker onzer zonden bidt voor ons.

Heerlijke voorbeelden van zulke een zoen die de bitterheid te niet deed, kent de historie, en niet zelden kennen we er de voorbeelden wel van in onze eigen omgeving.

Maar bang blijft de worsteling.

Wie daags na zijn bekeering sterft, kent die worsteling niet.

Maar komt er tusschen onze bekeering en ons sterfbed een gedurig gesingerd worden door den golfslag van het leven, dan kan de strijd zoo bang zijn.

Toch mag het worstelen ertegen niet verzaakt.

De wilde loot in ons mag het leven van Gods kind niet meer beheerschen.

Zie, dat ge het *Onze Vader* in zijn volle strekking leert bidden, en ge zijt van 't gif dat in u woelen bleef, af.

Dr. A. K.

Amsterdam, 15-September 1916.

Nu de zomerruete weer voorbij is en onze redactie opnieuw haar arbeid hervat, richt zich de blik in de eerste plaats op hetgeen in de maanden, die achter ons liggen, wel het meest ons kerkelijk publiek in spanning heeft gehouden: de beslissing van de Hervormde Synode in zake den voorgestelden modus vivendi van de Utrechtsche hoogleraren.

Zoals bekend is, hebben de Utrechtsche heeren ter eldier ure hun voorstel, bij de Synode ingediend, publiek gemaakt. Blijkbaar wilden ze een uitvoerige discussie in de pers over het voorstel voorkomen. De Synode heeft met één stem meerderheid zich uitgesproken voor het beginsel in dezen modus vivendi neergelegd, maar ze achtte het voorstel, zooals het daar lag, niet geschikt om het aan het oordeel der Kerk te onderwerpen en besloot daarom, aan de voorstellers te verzoeken hun denkbeelden in representatieve bepalingen om te werken. De Utrechtsche heeren hebben daarop geantwoord, dat dit niet hun taak, maar de taak der Synode was. Het voorstel is daarmee, gelijk terecht is opgemerkt, op de lange baan geschoven en de prognose, of het door de Hervormde Kerk zal worden aangenomen, luidt dan ook niet gunstig.

Maar al schijnt de kans voor dit voorstel om tot wet verheven te worden, niet

groot, toch neemt dit niet weg, dat ook onzerzijds wel een enkel woord over dit voorstel mag gezegd worden, te meer omdat het in onze kerkelijke pers aan een o.i. niet geheel billijke critiek heeft blootgestaan.

Dat dit voorstel, waarbij aan de verschillende richtingen gelegenheid gegeven wordt — want daarop komt het voorstel neer — om op grond van eigen opgestelde geloofsbelijdenis „gemeentekerken" te vormen, die zich dan zelfstandig zouden kunnen inrichten, bij de Confessioneele aanstoot en ergernis heeft gegeven, is volkomen te begrijpen. Metterdaad zou het dan ook zeer af te keuren zijn, wanneer men in zulke een saamgellante groepenrits nog een Kerk van Christus wilde eeren. Wie daarom nog vasthoudt aan de gedachte, dat de Hervormde Kerk als geheel nog een Kerk van Christus is, kan in deze Kerk nooit op grond van Gods Woord toestaan, dat wat men genoemd heeft het ongelooft gereguleerd en geëlitmeerd wordt.

Maar voor ons, die in de Hervormde Kerk als *genootschap* onmogelijk meer de Kerk van Christus kunnen zien, en er niets anders in ontdekken dan een *godsdienstige genootschap*, is de nu voorgestelde maatregel een kostelijk middel om wat er nog aan Kerk in schuilt, uit den genootschapsband los te doen raken.

Het is dus volkomen juist ingezien, wanneer Dr. Van Gieken in de *Waarheids-vriend* uitsprekt, dat, gaat dit voorstel door, het laatste teken van een Kerk in dit genootschap wegvalt en de Hervormde Kerk daarmee de laatste pretentie prijsgeeft van als zoodanig nog een Christelijke Kerk te zijn. Voor ons echter kan dit geen bezwaar opleveren. Eer het tegendeel. Alleen zoo bestaat er kans, dat de heterogene elementen in de Hervormde Kerk, in onnatuurlijk verband saamgebonden, uiteenvallen. De weg daartoe wordt door dezen modus vivendi voorbereid. En in dat opzicht zouden we niets liever wenschen, dan dat de Synode dezen modus vivendi zou aannemen en doorvoeren.

De Vrije Universiteit.

Onze Gereformeerde Hoogeschool heeft in den jongsten tijd blootgestaan aan een zeer scherp en aantal, die wel te meer indruk moest maken, omdat hij kwam van een zijde, waarvan men meer sympathie had mogen verwachten, zoolwer voor het beginsel, waarvan ze uitgaat, als voor den arbeid op wetenschappelijk gebied, die door haar gepresteerd werd.

Voor de geestelijke ontwikkeling van ons volk, zelfs van ons Gereformerd volkdeel, had de Vrije Universiteit al bitter weinig bijgedragen. Nu ja, er waren aan de Vrije Universiteit enkele goede historische dissertaties verdedigd, maar wie zou beweren, dat er voor den ontwikkelingsgang der wetenschap uit dissertaties over oude theologen wat te wachten viel? En niet alleen, dat zoo over de onvrijheid van de Vrije Universiteit te klagen viel, maar haar conceptie zelf, hoe geniaal ook bedacht, was een schoon droombeeld. Het Calvinisme was niet bezonnen genoeg om te kunnen vastleggen hetgeen allereerst noodig is voor een eigen wetenschap in het algemeen en die van een eigen universiteit in het bijzonder. De idee van een zelfstandige Gereformeerde Hoogeschool laat zich noch met het Calvinisme, zooals het historisch verscheijnt, noch met de hedendaagsche wetenschap verbinden.

Prof. Visscher, die zich aldus in de *Waarheids-vriend* uitleet, heeft daarmee zeker een ernstig vraagstuk aan de orde gesteld. Gold zijn critiek alleen den minderen invloed, die duwerre van de Vrije Universiteit is uitgegaan, zoo zou deze critiek tot zelfonderzoek kunnen leiden, in hoeverre in dit verijwt een element van waarheid schuilt. Maar nu haar idee zelf een droombeeld wordt verklaard, dat, hoe schoon ook, niet in de werkelijkheid wortelt en waarvan de levensvatbaarheid zeer twijfelachtig is, is daarmee het bestaansrecht zelf onzer Hoogeschool aangetast.

Ongetwijfeld zal dit vraagstuk dan ook nader besproken worden. Thans volstaan we met op twee andere uitingen te wijzen, die toonen, hoe zeker niet door allen dit oordeel over de Vrije Universiteit onderschreven wordt.

Dr. Slotemaker de Bruine schreef pas in de *Voorspr.* over de dissertatie van Mr. Kegel, die onlangs aan de Vrije Universiteit promoveerde, het volgende:

„Voor de zovoelste maal promoveert aan de Vrije Universiteit iemand over een sociaal onderwerp. Ditmaal dingt de heer C. M. Kegel naar den titel van doctor in de rechtswetenschap met een boek over „de evangelisch-sociale beweging in Duitschland."

In bijna 240 bladzijden wordt deze beweging getekend en beoordeeld.

Wij kunnen niet nalaten, er onze hartelijke blijdschap over uit te spreken, dat aan de discipelen dezer universiteit zóóveel belangstelling in sociale vragen bijgebracht wordt, dat zij een en andermaal in deze richting hun eerste speciale studie kiezen.

Daarvan moet op den duur ons volk in allerlei kring de vruchten plukken. Dat de sociale vragen na den oorlog voortaan zullen staan, is nu reeds duidelijk. Op dat veld zal menige strijd gestreden worden. Ook menige slag geslagen.

Hebben zij, die in dezen strijd als christenen willen staan, dan voldoende scholing; heeft onze beweging een voldoende aantal leiders?

De Vrije Universiteit helpt althans aan de vorming van hen. Meer — maar het schijnt — dan de andere hoogescholen.

We kunnen slechts wenschen, dat het voorbeeld navolging vindt."

Dit oordeel luidt zeker anders dan van Prof. Visscher, Trouwens, wie de recensies

las van de dissertaties aan de Vrije Universiteit geschreven, weet, hoe onbillijk het oordeel van Prof. Visscher is, alsof alleen haar historische dissertaties van betekenis zouden zijn.

En niet minder opmerkelijk is het referaat, dat Dr. W. Lodder, Hervormd predikant te IJlst, op de Friessche predikanten-vereeniging hield over de vraag, wat de grondslag moet wezen van het bijzonder Hooger Onderwijs.

Hij betoogde, volgens het persverslag,

Dat het uitgangspunt voor het bijzonder Hooger Onderwijs niet moet zijn Jezus Christus, noch het woord Gods, noch de belijdenis, maar de gereformeerde beginselen in de belijdenisschriften uitgedrukt. Spreker wilde dezen grondslag terwille van de waarheid en klaarheid, daar op theologisch gebied zóóveel verwarring heerscht.

Dan zouden deze gereformeerde beginselen nader kunnen worden gedefinieerd, opdat en hoogleraar en vereeniging gewaarborgd zijn, dat ze met elkander niet bedrogen uitkomen. De moeilijkheden, aan de Vrije Universiteit indertijd gerezen, met het oog op nat. Lohman, moeten er de Vereeniging toe nopen om op klare en heldere wijze uitdrukking te geven aan den grondslag, waarvan de hoogleraar moet uitgaan.

Juist omdat over den grondslag der Vrije Universiteit zoo vaak gestreden is, stellen we het op prijs, dat hier in een kring, die met de Vrije Universiteit in geen verband staat, hetzelfde principiële standpunt verdedigd werd, dat door onze Hoogeschool van meet af ingenomen is.

Zelfs stemmen we gaarne toe, dat het een bedenkelijke leemte is, dat deze „Gereformeerde beginselen" nog niet nader zijn gedefinieerd geworden. En we hopen, dat de tijd niet verre meer zal zijn, dat de Vrije Universiteit aan dit vraagstuk hare krachten wijden gaat.

Ons goed recht erkend.

Hetgeen Minister Cort van der Linden in zijn Memorie van Antwoord schreef naar aanleiding van de bezwaren, door sommige voorstanders van het openbaar onderwijs ingebracht tegen de voorgestelde herziening van Artikel 122 der Grondwet, toont wel, hoe ook in vrijzinnige kringen allengs het goed recht van onzen schoolstrijd erkend is geworden.

Tegenover de bewering, dat de Overheid geroept is voor de volksoyvoeding te zorgen, stelt de Minister dat de *opvoeding der kinderen in de eerste plaats de taak der ouders is*. „Het is een beginsel, zegt hij, dat weinig tegenspraak vindt en in het Burgerlijk Wetboek uitdrukkelijk wordt bevestigd. De Staat kan derhalve regelen en aanvullend optreden, niet echter de taak der ouders overnemen. De Overheid, het onderwijs ter hand nemend, verschaft dezen ouders bijstand om hun eigen taak te vervullen, zooals 's lands belang dit eischt."

Wort hierna de beginsel toegegeven, waarvoor we steeds hebben gestreden, dat de opvoeding de taak der ouders is en de Overheid bij het vervullen der taak slechts bijstand te verlenen heeft, niet minder opmerkelijk is hetgeen de Minister zegt over het bezwaar, dat bij Christenouders tegen het onderwijs van Overheidswege gegeven bestaat. Hij erkent, dat dit bezwaar volkomen gewettigd is, „waarvoor een groot deel der natie het neutrale Overheidsonderwijs niet is overeen te brengen met de taak der ouders, zooals godsdienst en geweten dit voorschrijven. Men heeft dan ook erkend, dat de vrijheid der ouders om het onderwijs voor hun kinderen zelf te bepalen, niet kan aangetast worden zonder gewetensdwang uit te oefenen. Maar al erkende men die vrijheid, men verleende haar eenzijdig beperkt door Staatsoezicht en men dwong anderzijds de ouders als belastingbetalende burgers tot instandhouding van een onderwijs, voor hen onbruikbaar en alleen voor een ander deel der natie bevestigend. De Overheid zeide zij zijt vrij, maar gij bekostigt uw onderwijs en tevens dat van uwe medeburgers. Deze ongelijke verdeling van lasten wordt door de voorstanders van het bijzonder onderwijs gevoeld als een onrechtvaardigheid. Zij, die strijd voeren voor het openbaar onderwijs, zegt de Minister, omdat dit beter is in hunne oogen, vergeten, dat zij een strijd, die alleen heiligt kan worden door geestelijke wapenen, beslechten willen door staatsdwang."

Scherper veroordeeling van hetgeen de liberalen vroeger op onderwijsgebied gedreven hebben, is wel niet denkbaar.

En eindelijk, de Minister verklaart, dat subsidieering van het bijzonder onderwijs niet voldoende is, maar dat de onrechtvaardigheid alleen kan worden weggenomen door algemeene financiële gelijkstelling.

„De Regering acht het duidelijk, zegt hij, dat subsidieering van het bijzonder onderwijs geen vrede kan brengen. Subsidieering kan de onrechtvaardigheid vermindern, niet opheffen. Door subsidieering toe te laten, heeft men het beginsel prijsgegeven. Men geeft daardoor aanleiding tot het dilemma: of er is geen onrechtvaardigheid in de vrijheid der school zonder meer, of welken grond geeft gij dan ondersteuning uit de openbare kas? of die onrechtvaardigheid is er wel; waarom zijt gij dan slechts ten deele rechtvaardig? Alleen algemeene financiële gelijkstelling is logisch en alleen zij kan vrede brengen."

Voor deze uitnemende woorden zijn wij den Minister dankbaar. De algemeene financiële gelijkstelling van ons Christelijk onderwijs begeren we niet als een almoeze, maar als een erkenning van ons goed recht uit de handen der Regering te ontvangen. En dat niet een christelijk,

maar een vrijzinnig Ministerie zoo volmondig en onbewimpeld dit goed recht erkent, is wel een der schoonste overwinningen, die in den schoolstrijd kon behaald worden.

Tegelijk moge dit ons moed geven om op den ingeslagen weg voort te gaan. Een halve eeuw geleden was het nog schier ondenkbaar, dat een liberaal ministerie zoo zou gesproken hebben. Het is te danken aan ons aanhoudend protest tegen het onrecht ons aangedaan, dat ook bij onze tegenstanders allengs de conscientie is gaan spreken en de billijkheid van onze klacht is ingezien. Groot is de kracht der waarheid, zeiden reeds de oude Romeinen, en zij zal ten slotte overwinnen. Laat ons, daarop vertrouwend ook op het gebied van het Hooger Onderwijs den strijd voor vrijheid van het onderwijs voortzetten. Een strijd, die alleen beslist kan worden door geestelijke wapenen, mag niet door staatsdwang beslecht worden. Het is dat gulden woord van den Minister, dat we niet moede zullen worden telkens te herhalen, totdat de vrijheid voor heel het terrein van het onderwijs veroverd is.

Parochie-kerken.

In de *Rotterdammer* heeft Mr. G. A. Diepenhorst onder den titel: *De groote steden*, een warm pleidooi gevoerd voor de invoering van het parochiestelsel. „Het ontroerd verschijnsel, zegt hij, dat in onze groote steden de Kerk steeds meer aan invloed en betekenis verliest, teekent zich in schriller kleuren af". Door dien plotselinge groei der steden is de Kerk overrompeld en zijn tal van gevaren en misstanden ontstaan, die niet nalaten zware slagschaduw te werpen over de Christelijke actie in al haar vertakkingen. Waar het aantal inwoners der steden in verloop van dertig jaar bijna verdubbeld is en het aantal predikanten schier overal stationair bleef, kan er van een behoorlijke bearbeiding der aan groeiende massa geen sprake wezen. En toch is het gevaar van verwildering en ontkerstening in de steden het groots en moest de Kerk hier het meest haar kracht ontwikkelen.

En waar behoort de Kerk eigenlijk sterker en beter georganiseerd te zijn dan in de groote steden? Niet ten onrechte is wel gezegd, dat de groote slag tusschen Christus en Antichrist in hoofdzaak een stedenslag zal zijn. Vooral in de steden ligt satans kracht. Hier krijchen de waaivleken en stijgen de eerste revolutiekreften onhoog. Naast de Kerken staan er de theaters, die door een toever van licht het volk loeken om het op te voeden in ongodsdiensheid en zedeloosheid. Tusschen de schitterende straten, waarin de weelde en het sinnenprikkelende zich uitstalt, schuilen de donkere achterbomen, die besmettingshaarden der ongerechtigheid. Hier ligt het arbeidsveld der lichte schuwe elementen, die het platteland mijden om hier hoogtij te vieren. Hier wordt door het rumoer van het drukke verkeer de stem der hongerige ziel gesmoord, en is 't leven te druk en te gejaagd om tot zich zelf in te keeren en dringt de verleiding naar uitspanning en genot zich in hare meest bekorende vormen op. Hier is zoo overvloedig veel, dat afrekt van het Evangelie en zuigt naar een loekend leven van genotzucht en zonde. Hier vreet het ongelooft het diepst in, worden de meeste levens verwoest en zielen vergiftigd.

Vergens moest de Kerk dan ook meer als juist in de groote steden een geweldige kracht ontwikkelen en tegenover al die verleidelijke machten een sterke, goedgewapende gemeente stellen. In plaats daarvan is echter de klacht algemeen, dat het kerkbezoek vermindert en de invloed op het volk geringer wordt.

De oorzaak hiervan ligt echter niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats in het onvoldoende aantal predikanten, maar vooral, merkt Mr. Diepenhorst terecht op, in het *gevoel aan herderlijke werkers*. In de massale ongedeelde stadskerk schuilt het groote gevaar, een gevaar dat door de bestaande wijk-indeeling niet voldoende te bezwaren is.

Waarom dit zoo is, zet hij aldus uiteen: „Bij den bestaanden toestand treedt de stadspredikant op voor een geheele plaats van voor zijn gemeente. Nu eens preekt hij in dit deel en dan weer in dat deel van de stad, zonder telkens op de hoogte te zijn of te kunnen zijn met de speciale noden en behoeften zijner hoorders. Het persoonlijk verkeer kan hem alleen op de hoogte houden met de twijfelingen en de worstelingen, waardoor hun geestelijk leven wordt aangegrepen."

Dit nu is bij het stelsel van „rondpreken" eenvoudig een onmogelijkheid, en het gevolg is dat de predikant zich vrijwel tot algemeenheden moet beperken, terwijl menig kerkganger met den leekendichter klaagt:

Gij predikter daar hoog in de lucht
Hebt gij dan geen woord voor mij?

Aan een stelselmatig zich vertoonen in de huizen van de menschen, die 's Zondags onder hun gehoor zitten, kunnen de predikanten eenvoudig niet beginnen. Dat zou voor ieder persoonlijk bearbeiding der geheele stad betekenen. En toch valt het niet te loochenen dat juist voor de menschen, die in de groote steden op de fabrieken en de kantoren met allerlei ongehoord propagandistische bestookt worden, een voortdurend samenhangende prediking uit één stuk zoo dringend noodig is, om hen te wapenen tegen alle wind van leer.

Zoo gaat hij menigen zich ontevredenheid en onvoldaanheid openbaren en neemt de lof van de Kerk-beweging toe.

Ook de gemeente zelf heeft onderling zeer weinig contact en zwemt als bijen uiteen in kleine groepjes, die zich om een bepaald predikant scharen en dezen overal naloopen. Hoevelen zijn van het platteland naar de groote steden getrokken om in de fabrieken of elders hun brood te verdienen, die niet bestand tegen de verleiding van het groote stadsleven en langzamerhand hun kerkgang misluden voor een bezoek aan de vreugdetent, die zoo bekoorlijk weten te lukken? Zoo ontstaat op allerlei wijze een breede schare onverschilligen en religieus-avakke naturen, die gedoopt zijn en nog belijdenis deden, maar allengs van de

Kerk afdwalen. Doordat ze verloren gaan in de groote massa, niemand hun voortdurende afwezigheid opmerkt, kan van een opwekken dezer onverschilligen geen sprake zijn."

Ongelooft en socialisme vinden alsoo een wel toebereid bodem om welig op te schieten. Met het in zijn aard anti-christelijk socialisme worden nieuwe stadsdeelen als 't ware bestormd en het stuit daarbij niet op den tegenstand, die verwacht mocht worden.

Het kerkelijk leven ten plattelande, dat deze bezwaren ondervangt en waar de toestand nog beantwoordt aan het beeld van den herder, die zijn schapen, welke hij alle kent, naar een vast bestek leidt, bloeit dan ook veel rijker en oefent meer kracht uit. Ja, de toestanden in zelfstandige wijkkerken als Watergraafmeer, Charlois, Delfshaven, Katendrecht e.a. zijn, naar aller oordeel, reeds veel gunstiger dan in de steden Amsterdam en Rotterdam.

In het belang van het kerkelijk leven en daarmee ook van onze geheele Christelijke actie, zullen de stadkerken tot de invoering van het parochiestelsel moeten overgaan.

Na er op gewezen te hebben, hoe ook Chalmers, de stichter der Vrije Kerk in Schotland, tot invoering van het parochiestelsel in de groote steden is overgegaan en welk een rijke vrucht ditzelfde stelsel in de Roomsche Kerk heeft afgeworpen, eindigt Mr. Diepenhorst met te zeggen, dat het vraagstuk nu reeds lang genoeg van alle kanten bezien en besproken is, en het meer dan tijd wordt om niet langer in het oude zog voort te varen, maar tot ingrijpende maatregelen over te gaan. Alleen dan zal het zoo dringend noodige Evangelisatiewerk krachtig ter hand kunnen worden genomen, en van hoever strekkende betekenis dat zou wezen ook voor onze Christelijke, staatkundige en maatschappelijke actie, laat, zegt hij, zich gemakkelijk begrijpen.

Men weet, hoe ook onze redactie telkens weer op hetzelfde aambeeld geslagen heeft. Tot dusver, helaas, zonder veel vrucht. Daarom verblijden we ons, dat nu eens niet een theoloog, maar een rechtsgeleerde dezelfde bezwaren, die ook onzerzijds waren ingebracht tegen het stelsel van de massale stadskerken, kwam uiteenzetten in een politiek blad.

Welke van onze stadskerken heeft den moed met het conservatisme te breken en door *danten* te toonen, dat het levensbelang van Christus' Kerk haar boven ingeroeste vooroordeelen en gewoontesleuren gaat?

Het is metterdaad meer dan tijd, dat eindelijk gehandeld wordt, waar de verwildering en ontkerstening van onze stadsbevolking hand over hand toeneemt.

De kleuren waarmede de heer Diepenhorst den toestand schilderde, waren schrill, maar wie de werkelijkheid kent, weet, dat hij allermint overdreef.

Op 't platteland mag de Kerk nog haar invloed op de bevolking behouden hebben, in de steden is de groote massa geheel aan de tucht der Kerk onttrokken.

Welk een ontzettende schuld zou de Kerk dan op zich laden, wanneer ze, door hardnekkig conservatisme gedreven, het reddmiddel, dat van allen kant haar wordt aangepraaid, om den wassenden vloed van ongelooft en socialisme te keeren, ongebruikt liet.

Ook hier geldt de oude spreuk: Deliberante Senatu perit Saguntum.

Tewijl men deliberceert, gaat de bedreigde veste verloren.

De positie der Theologische faculteit aan de Stedelijke Universiteit te Amsterdam.

Toen door de emeriteering van de hoogleraren in de Theologie De Bussy en Bruining twee vacatures in de Theologische faculteit te Amsterdam ontstonden, die door den Gemeenteraad vervuld moesten worden, is door Prof. Fabius de vraag opgeworpen aan de orde gesteld, of het niet beter ware deze vacatures onvervuld te laten en aan de Regering te verzoeken, dat Amsterdam onthouden werd van de verplichting om aan haar gemeentelijke Universiteit een Theologische faculteit in stand te houden.

Veel nut doet deze Theologische faculteit niet.

Sinds de Gemeenteraad weigerde de Kerkelijke hoogleraren van de Hervormde Kerk te bezoldigen, heeft de Synode der Hervormde Kerk deze Theologische faculteit gebeyocot en weigerde ze het candidaatsexamen dezer faculteit te erkennen. Gevolg was, dat de studenten, die een predikant in de Hervormde Kerk begerden, naar elders vertrokken en de Theologische faculteit feitelijk alleen dienst deed voor de kweekelingen van de Doopsgezinde en Lutherse seminaria. De geest in deze Theologische faculteit werd zoo ultra modern, dat het seminarie der Hersteld Lutherse Kerk intusschen naar Utrecht overgeplaatst werd. En wat reden is er voor den Gemeenteraad van Amsterdam om een Theologische faculteit in stand te houden, die praktisch alleen belang heeft voor twee kleine Kerkgenootschappen in ons vaderland.

Het college van Burgemeester en Wet-houders heeft dan ook aan Curatoren verzoekt hun mening te kennen te geven over de kwestie van de opheffing der Theologische faculteit. Dat zoolwel de Senaat als de Theologische faculteit zelve wier advies werd gevraagd, zich tegen deze opheffing verklaarden, was te voorzien. Ook Curatoren bleken van oordeel, dat de Theologische faculteit voorsnog niet kan worden gemist; ze meenden bovendien, dat een verzoek aan de Regering om in die opheffing te bewijlen, vermoedelijk, evenveel als in 1892, toen gelijk verzoek werd gedaan, niet zou worden ingewilligd.

Van meer belang is het oordeel van

Burge
de dV
facult
staand
Ze ste
Bussy
Wegen
Remor
Brunin
hoogle
gezind
den A
aanga
behoor
brengt
bij de
Maar
worden
verke
het he
Burge
Raad
uithoo
den m
aan h
gangs
1905
geering
dienen
Theole
verslet
bet, a
een e
dat d
de R
vervull
gelegd
alleen
daar
weg n
gemeen
om v
zioning
heid t
W, d
aan d
aan t
hoe d
onderv
Toer
van d
deel
nieuwe
de Th
univers
uit om
Regeer
regelin
hebben
hooren
den w
stellen
deed
Nemes
een t
bestaa
listen
gekomp
teit m
daar
Kerk
Maar
kerke
aan d
geen f
Intu
gewen
ben i
eenig
Fabius
te we
wijzig
volge
teit v
haar l
niet l
Theol
Met
Regeer
al ge

In
K. V
te Mar

1. I
EN Z
verta
Lage
Akku
SAM
en ho
rtier
de ho
in de
theol
drietal
Jesue
1636,
Het
APOLO
RUM A
TAB. I
DIVIN
ADMIN
Doo
ten t
Utrech
Akade
met h
de Ke
De
haagde
zijn a
schap
tot-16
van A
werd l
Akade
ANDR
Ond
bekem
predik
jaren
van u
Des